הוה סיים מסאני אוכמי. משמע שלא היו רגילין במנעלים שחורין וכן משמע בסדר תעניות אלו (תענית כב. ושם) דקאמר אדהכי אתא ההוא גברא דסיים מסאני אוכמי ולא רמי מוטי כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי ותימה דבפ"ק דבילה (דף טו.) תנן הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים אמרו ליה את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מילתא או אנא איבעי מינייכו מילתא אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא הוו תמרי א"ל משלם דמי תמרי אמר להו והא לאו תמרי שקל מיניה אמרו ליה אימא לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן אמר כוותיך אמר להו הא שמואל חי ובית דינו קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר לכו בששים ושבקוהו: ר"ש אומר אכלה פירות גמורים כו': מ"ט הא דאמר רחמנא [1]ובער בשדה אחר [2]מלמד ששמין על גב השדה ה"מ מידי דצריך לשדה הני כיון דלא צריכי לשדה בעינייהו בעי שלומי אמר רב הונא בר חייא א"ר ירמיה בר אבא דן רב כר"מ ופסק הלכתא כר"ש דן רב כר"מ דתניא: [3]כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו אבדה כתובתה דברי ר"מ רבי יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי ופסק הלכתא כר"ש כי הא דתנן ר"ש אומר אכלה פירות גמורין משלמת פירות גמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **מתני'** [4]המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל השדה פטור ואם הוזקה בהן בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב: **גמ'** לימא תנן דלא כרבי דאי כרבי [5]האמר עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור אמר רב פפא הכא [6]בנטר בי דרי עסקינן דכיון דא"ל עייל וגדוש עייל ואנטר לך הוא: **מתני'** [7]השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים [8]השלח ביד פקח הפקח חייב [9]אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב [10]אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב [11]בא אחר וליבה המלבה חייב ליבתה הרוח כולן פטורין: **גמ'** [12]אמר ר"ל משמיה דחזקיה [13]לא שנו אלא שמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב מ"ט מעשיו קא גרמו לו ורבי יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור מ"ט צבתא דחרש גרמה לו ולא מחייב עד שימסור לו גווזא סלתא

מסאני אוכמי. מנהג אבלים: **כופרא.** כתמרים כבוסר בענבים: **דמי כופרא.** אינו כלום לימכר עכשיו: **והא הוו תמרי.** לאחר זמן: **בששים.** עם הקרקע דהכל בכלל שהקונה קרקע בפירותיה נותן עיניו קנת בשבח של אחר זמן: **דן רב.** מעשה עבד: **פסק הלכתא.** כלומר לימד לתלמידים שהלכה כר"ש הלכה פסוקה לדורות: **לא חתמה לו.** שהה המיוחדת לכתובה: **אבדה כתובתה.** ולא מצית לומר נחת רוח עשיתי לבעלי דא"כ הוה לה למעבד לראשון אלא ודאי גמרה ומקניא: **נטר בי דרי.** שומר הגרנות שמנהגן היה לעשות כל בני הכפר בגורן אחד זה גדישו וזה גדישו וממנין שומר ובהיא אפי' רבי מודה: **מתני' המביא את הצנים חייב.** דאי לאו אחרון קמא לא עביד מידי: **גמ' נבתא.** לבת טבלי"ם: **גווזא.** קוליס: סלתא

[1] [ובעיל נח:], [2] כתובות לה., [3] [בעיל מז: ב"מ פח: בילה מ.], [4] [בעיל כב: ט. קדושין מב:], [5] [בעיל ט: ע"ש] כב: [ע"ש], [6] [ד"ה קפילו], [7] [ד"ה כתבה], [8] [ד"ה אבל], [9] [ד"ה סוף], [10] [ד"ה כבלורות], [11] רש"ל,

תורה אור השלם

1. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הוה מ' והיינו דאמרינן כו'. נ"ב אבל הרי"ף והרא"ש (בפה"דרין שם) כתבו של ישראל היו שחורות ושלהם אדומות:

לעזי רש"י

טנליי"ש [טינלי"א]. צבת.

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פי"ז מהל' גזילה הלכה יא סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן ל סעיף ח וסימן ק סעיף ג:

מז ב ג מיי' פ"ג מהל' נזקי ממון הלכה טו ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין סו טוש"ע מ"מ סימן שנא סעי' ד:

מח ד מיי' שם פי"ד הלכה ה סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סימן מיח סעיף ז:

מט ה מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף מ:

נ ו ז ח מיי' שם הלכה ז ועי' בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף ט:

נא ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ז:

מוסף רש"י

כתב לראשון. שטר מכר על שדה אחת, ולא חתמה לו. לא הודית בגוזמו מכר, וכתב שטר אחר לזוקה שני על שדה אחרת וחתמה לו, אבדה כתובתה. אם אין שם בני חורין, שהרי הלאשון אומר הנתתי לך מקוס לגנות הימנו (כתובות צה.). יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי. מן הטני תגנבה (שם). עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור. דשל ומיב ונטר לך קאמר ליה (ב"מ פא:). פטור מדיני אדם. לשלם, וחייב בדיני שמים. פורענות לשלם לרשעים שנתכוון להפסיד את ישראל (ניסין נג.). לא שנו. דהשולח הבעירה ביד מרש שוטה וקטן דפטור מדיני אדם (לעיל ט:). אלא כשמסר לו גחלת וליבה. המרש, דלא דמי לשור, דשור מזומן להזיק אבל הא דנתלת מרש עביד ליה להזק (לעיל כב:). מעשיו קא גרמו לו. מזומן היזקו והוי כשורו (שם. לגירסת הגמ' שם: ברי היזקא) מגורר היזקו לכל שהיא מזומנת להזיק (לעיל ט: לגי' הנ"ל). ור' יוחנן אמר אפילו מסר לו שלהבת פטור. וכ' יוחנן לטעמיה דאמר אגו משום חצי ונכא מצי לחזק הן (לעיל כב:). צבתא דחרש גרמה לו. אחיזתו של המרש גרמה ההבעה, שהוא נטלה והוליכה לגדיש. נבתא, אחיזתו ומתו, מלשון נבתא שקורין טינלא"ש, ל"ל גרסינן לומתא, יחודו של מרש שנתייחד עם הלהבת ונטלה, ולשון לומתא שלא"ש, כדאמרינן (ב"ב כא.) ליהוי לומתא לחבלו (לעיל ט). גווזא. עלים יבשים (לעיל כב:).

מסורת הש"ס

א) [בעיל נח:], ב) כתובות לה., ג) [בעיל מז: ב"מ פח: בילה מ.], ד) [בעיל כב: ט. קדושין מב:], ה) [ע"ש] כב: [ע"ש], ו) [ד"ה קפילו], ז) [ד"ה כתבה], ח) [ד"ה אבל], ט) [ד"ה סוף], י) [ד"ה כבלורות], כ) רש"ל,

הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים אמרו ליה את חשיבת לאיתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מילתא או אנא איבעי מינייכו מילתא אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא הוו תמרי א"ל משלם דמי תמרי אמר להו והא לאו תמרי שקל מיניה אמרו ליה אימא לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן אמר כוותיך אמר להו הא שמואל חי ובית דינו קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר לכו בששים ושבקוהו: ר"ש אומר אכלה פירות גמורים כו': מ"ט הא דאמר רחמנא [1]ובער בשדה אחר [2]מלמד ששמין על גב השדה ה"מ מידי דצריך לשדה הני כיון דלא צריכי לשדה בעינייהו בעי שלומי אמר רב הונא בר חייא א"ר ירמיה בר אבא דן רב כר"מ ופסק הלכתא כר"ש דן רב כר"מ דתניא: [3]כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו אבדה כתובתה דברי ר"מ רבי יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי ופסק הלכתא כר"ש כי הא דתנן ר"ש אומר אכלה פירות גמורין משלמת פירות גמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **מתני'** [4]המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל השדה פטור ואם הוזקה בהן בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב: **גמ'** לימא תנן דלא כרבי דאי כרבי [5]האמר עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור אמר רב פפא הכא [6]בנטר בי דרי עסקינן דכיון דא"ל עייל וגדוש עייל ואנטר לך הוא: **מתני'** [7]השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים [8]השלח ביד פקח הפקח חייב [9]אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב [10]אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב [11]בא אחר וליבה המלבה חייב ליבתה הרוח כולן פטורין: **גמ'** [12]אמר ר"ל משמיה דחזקיה [13]לא שנו אלא שמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב מ"ט מעשיו קא גרמו לו ורבי יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור מ"ט צבתא דחרש גרמה לו ולא מחייב עד שימסור לו גווזא סלתא

לבתה הרוח כולן פטורין. פר"י דברוח מצויה חייבי כדמשמע בגמ' דתסם ליבוי דרוח מייבי ברוח מצויה מדפריך עלה דבריתא וליהוי חזרה ורוח מסייעתו ואי ברוח שאין מצויה הא לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה וא"ת כיון דמתלבה ברוח מצויה יתחייב האחרון של הגחת עליה [1](ואור) דבכל דוכתי אשכחן שמתחייב לענין אש בשיכול להזיק ברוח מצויה כגון אבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו וכופף קמת מבירו בפני הדליקה דמטיא ליה ברוח מצויה ואין לחלק משום דבהנהו אין מחוסר אלא הולכת האש בעלמא ע"י רוח מצויה אבל כאן מחוסר ליבוי ואין שם אש עליו ולא קרינא ביה המבעיר את הבערה דהא בפ"ק (דף ט.) אמר גחלת כמה דשביק ליה מעמיא עמיא ואזלא אע"פ שמתנדנדת בטלטולו מעמיא עמיא ואזלא הא אש דרכה להתלבות ע"י נדנודו של מרש המטלטלה היה המוסר לו חייב הכא נמי יהיה האחרון חייב אע"פ שמחוסר ליבוי וי"ל דלבתו הרוח דמתני' קאי אבא אחר וליבה דהשתא הוי ליבה וליבתה הרוח כבריתא דגמ' וכן משמע לישנא דכולן ובאין בליבויו כדי לגבות ולא ברוח בפני עצמו כדי לגבות כמו שאפרש בגמ' ובאנס דאם לפרש דליבתו הרוח היינו ליבה וליבתו הרוח אלא נראה לפרש דליבתו הרוח היינו שליבתה הרוח בפני עצמה ברוח שאין מצויה וליבה וליבתו הרוח בגמ' בין מצויה בין אין מצויה וכגון שקודם ליבוי כבר נא הרוח שליבתו לבסוף איזה רוח שיהיה דמאחר שבא כבר כך לי שאינו מצויה כמצויה וכן משמע מתוך תירוצו של רבא שתירץ כגון שליבה ברוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה דגרסינן התם ליבתו הרוח כולן פטורין תמן אמרינן ברוח של אנוסים אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב ר' יוחנן ור"ל תרוייהו אמרי אפי' ברוח שהעולם מתנהג בו שפעמים הוא בא ופעמים אין בא:

ליבה